

Czym jest standard?

Bolesława Kasprowicz-Kielich

Odpowiedź na pytanie: „Czym jest standard?” jest niezwykle złożona. Słowo to pochodzi z języka angielskiego i oznacza przeciętną normę, typ, model lub wyrób odpowiadający ustalonym cechom dotyczącym jego jakości, wagi, miary, układu chemicznego.

Według *Słownika wyrazów obcych*, (Wydawnictwo Naukowe PWN, 1999 r.) oraz *Słownika języka polskiego* (PWN, 1998 r.) natomiast **standard** to:

- przeciętna norma, przeciętny typ, model;
- wyrób odpowiadający określonym wymogom;
- wzorzec.

Członkowie Programu Nowa Matura wypracowali następującą definicję standardu:

Standard to:

- przyjęty, akceptowany bądź pożądaný przykład czegoś, z czym inne sprawy są porównywane, osądzone lub względem czego są mierzone;
- poziom doskonałości lub jakości, np. niski standard życia.

Na podstawie uogólnionego rozumowania, uczestnicy Programu Nowa Matura, SMART i reformatorzy systemu oświaty próbowali i nadal próbują przenieść definicję standardów na grunt oświatowy.

Ośrodek gdański Programu Nowa Matura zaproponował rozumienie standardów w sposób następujący:

Standardy są to szczegółowe opisy osiągnięć uznanych za niezbędne na określonym poziomie wykształcenia.

Marion Thomson, definiuje standardy następująco:

Standardy to jasno sformułowane poziomy osiągnięć uczniów lub rozwiązań organizacyjnych.

Opisane są przez podanie szczegółowych kryteriów lub wskaźników działania, które mogą być jakościowe lub ilościowe.

Standardy można ustalać dla dowolnego aspektu funkcjonowania oświaty lub dla dowolnych stosowanych rozwiązań na poziomie ucznia, szkoły lub ogólnopństwowego systemu edukacji.

W świetle tych wszystkich definicji wydaje się, że można przyjąć:

Standard egzaminacyjny jest to:

- ⇒ *norma;*
- ⇒ *wzór, przykład, model;*
- ⇒ *konwencja, umowa*

danego społeczeństwa, co absolwent określonego typu szkoły powinien znać i umieć.

Jak trudna jest odpowiedź na pytanie „czym jest standard?” świadczy również fakt, że w „Projekcie *standardów wymagań egzaminacyjnych* do konsultacji społecznej znalazły się 4 różne definicje standardów:

Na str. 5: standardy wymagań egzaminacyjnych będące uszczegółowieniem zawartych w *Podstawie programowej kształcenia ogólnego* osiągnięć, wymaganych od uczniów na końcu danego etapu kształcenia. Standardy są normą wiedzy i umiejętności, ustaloną i ogłoszoną przez Ministra Edukacji Narodowej, wyznaczającą zakres oraz stopień trudności zadań egzaminacyjnych.

Na str. 24: Standardy wymagań egzaminacyjnych to dokument przeznaczony przede wszystkim dla autorów informatorów oraz autorów zadań egzaminacyjnych, a z drugiej strony dla nauczycieli, uczniów i rodziców. Standardy wymagań uwzględniają cele edukacyjne, zadania ogólne szkoły, treści nauczania, osiągnięcia uczniów, jak również umiejętności zawarte w *Podstawie programowej kształcenia ogólnego dla sześciolatniej szkoły podstawowej i gimnazjum*.

Na str. 28: Standardy wymagań egzaminacyjnych są uszczegółowieniem zawartych w *Podstawie programowej kształcenia ogólnego dla sześciolatniej szkoły podstawowej i gimnazjum* osiągnięć, wymaganych od uczniów na końcu trzeciego etapu edukacji.

Na str. 47: STANDARDY WYMAGAŃ MATURALNYCH są uszczegółowieniem opisów osiągnięć uczniów zawartych w podstawie programowej, sprawdzanych na końcu ostatniego etapu edukacji za pomocą egzaminu maturalnego. Jest to ustalona i ogłoszona przez Ministra Edukacji Narodowej norma wiedzy i umiejętności wymaganych dla danego przedmiotu lub grupy przedmiotów, wyznaczająca zakres i stopień trudności zadań egzaminacyjnych.

W świetle wszystkich tych definicji można chyba przyjąć, że:

Standardy wymagań egzaminacyjnych są ustaloną i ogłoszoną przez Ministra Edukacji Narodowej normą wiedzy i umiejętności oczekiwanych od absolwenta danego typu szkoły.

Zespół opracowujący standardy wymagań egzaminacyjnych będących podstawą przeprowadzenia sprawdzianu na zakończenie szkoły podstawowej wyszedł z założenia, że nie wszystkie umiejętności, których opanowanie przez ucznia zakłada *Podstawa programowa* poddają się ocenianiu zewnętrznemu.

Po wnikliwej analizie *Podstawy programowej...* dla I i II etapu edukacyjnego dokonano wyboru z *Podstawy programowej...* umiejętności ponad-

przedmiotowych do sprawdzania zewnętrznego. Następnie przyporządkowano umiejętnościom ponadprzedmiotowym zapisane w *Podstawie programowej...* osiągnięcia uczniów określone dla nauczania przedmiotowego i blokowego. Po analizie ponad czterdziestu zatwierdzonych przez MEN programów nauczania (język polski, historia, matematyka, przyroda, technika, programy blokowe) i wykorzystaniu ponad dwudziestu z nich do doprecyzowania zapisów, zapisano w formule czynnościowej wybrane z *Podstawy programowej...* osiągnięcia uczniów w blokach humanistycznym i matematyczno-przyrodniczym. Na koniec dokonano scalenia zapisów z obu bloków przedmiotowych.

W ten sposób powstały Standardy wymagań egzaminacyjnych zgrupowane w pięć umiejętności ponadprzedmiotowych:

- **czytanie,**
- **pisanie,**
- **rozumowanie,**
- **korzystanie z informacji,**
- **wykorzystywanie wiedzy w praktyce (w tym liczenie).**

Nie sposób w tak krótkim czasie omówić wszystkie standardy (jest ich 29). Dlatego chciałabym na przykładzie opracowanego przez zespół sprawdzianów Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu arkusza egzaminacyjnego pokazać, w jaki sposób za pomocą sprawdzianu z motywem przewodnim można zbadać wszystkie opisane standardami umiejętności.